

LITERATUUR
MUSEUM

EOL 29°

Oeroef.

Oeroef was mijn vriend. Als ik terugdenk aan mijn kinder-
tijd en mijn jongensjaren, ~~zou ik verschrikkelijk over het~~^{enkele uitmuntende bijt}
van Oeroef in mij, als wasser mijn bevingenijeffe aan een van
die tweeklaarstien, die we noeger plachten te kopen, die in
en Subbelze: Gelachtig clausende Tinkleren ^{naalige bevelen} papieren, waan
men met een potlood krasen moest, tot dat de ^{verporen paa-}
stelling aan het daflicet kwam. Zo komt ook Oeroef tot me te
roy, wanneer ik me verdiep in het verleden. Al mag de entor
zoze verdelend zijn, al waan waake de periode die ik me in o
Oest opvoet stater of langer vleeten is, altyd zie ik Oeroef
zomet in de verwillende ~~partie~~ tuin van Kebon Djatih, als
op de rookbrune, aangehogte modder van samwabpater, die
in het beyland van de Peangper; ~~toestreden~~ in de keke
wagons van het heintje dat ons dafelke ~~traacht~~^{heen in} weer brack
naar ~~de~~ school in Soekabaemi, en later, op het intema
in Batavia, toen we beiden naar ~~de~~^{de middelbare school} ~~toestreden~~ ~~toestreden~~
en ik. Spelend en op speeltoelt in de wildenis - Oeroef
en ik, gebogen over ons huiswerk, ~~en~~ postregelverameling
en verboden boeken - Oeroef en ik, onverschillig samen, in
alle stadia van ~~en~~^{kind tot man} ~~toestreden~~ Ik kan wel zeggen, dat de
ony in mijn leven ~~gebrand~~ staat, als een zegel, een merkbleken
~~toestreden~~ meer dan ooit op dit ogenblik, in iede contact, ieden sama
zijn ~~toestreden~~^{vroeg van} ~~toestreden~~ tot het verleden bekont. Ik weet niet, waan
ik me rekenschap wil geven van mijn verhanding tot Oeroef,
van al wat Oeroef van mij bekeunde en mij betekent. Het
licet prikkelert mij ~~zijn~~ onheerzafte, onbegrijpelijk antwor-
dat geheim van jeet en bloed, dat von kind en knaag, ~~en~~
lees problemen opwierp, maar dat in de te kwellende

LESPAKKET

Miljoenvoudig gesplitst en toch één

OPDRACHTEN BIJ
HET VERHAAL OVER
HELLA S. HAASSE

Miljoenvoudig gesplitst en toch één

“Op straat lopen, in tram of trein zitten, een warenhuis binnengaan, of een cafetaria of een bioscoop, en met nooit verflauwende aandacht kijken naar de anderen, luisteren naar hun gesprekken, hun uiterlijk en wijze van doen in mijn geheugen prenten. De mensen zijn zowel gewoner als merkwaardiger dan zij op het eerste gezicht schijnen. (...) Het wonder van dit miljoenvoudig gesplitst en toch één zijn van de wereld beneemt mij de adem.”

— (Hella S. Haasse, Zelfportret als legkaart, 1954)

In het verhaal ‘**Hella S. Haasse – Miljoenvoudig gesplitst en toch één**’ op literatuurmuseum.nl volg je het leven van schrijfster Hella S. Haasse vanaf haar geboorte in 1918 tot aan haar overlijden in 2011. Elk hoofdstuk uit het verhaal bestrijkt een decennium uit het leven van Haasse en bij elk decennium kun je een ‘uitstapje’ maken naar een of meerdere boeken die gekoppeld zijn aan die tijd.

Opdracht 1

Haasses prozadebuut, *Oeroeg*, dat in 1948 verscheen als boekenweekgeschenk, is inmiddels meer dan zeventig jaar oud, maar het wordt nog altijd veel gelezen. In het hoofdstuk 1928-1938 uit het verhaal 'Miljoenvoudig gesplitst en toch één', vind je bovenaan het hoofdstuk een link naar meer informatie over dit boek. In die tekst staat het volgende citaat:

“*Oeroeg*, de novelle waarin de dertigjarige Hella S. Haasse het gemis van het land van haar jeugd verwerkte, is wel ‘naïef’ genoemd. Van de diepe kloof die bestond tussen de ‘inlanders’ en de Nederlandse kolonisator zou zij in 1948 nog weinig begrepen hebben (...) In 2003 scheef zij *Sleuteloog*, haar laatste roman, waarin zij deze kloof, en de eerdere naïviteit van haar vrouwelijke hoofdpersoon, pijnlijk scherp analyseert. Ook hier draait alles om een stukgelopen vriendschap. De twee romans, de eerste en de laatste, zijn elkaars spiegelbeeld.”

In deze opdracht kijk je naar de verschillen en overeenkomsten tussen *Oeroeg* en *Sleuteloog*.

1

Zowel *Oeroeg* als *Sleuteloog* zijn gekoppeld aan het decennium ‘1928-1938’. Je vindt de links naar beide boeken bovenaan het hoofdstuk ‘1928-1938’.

Lees eerst de informatie over ‘*Oeroeg* (1948)’.

Lees daarna de informatie over ‘*Sleuteloog* (2002)’.

2

Welke overeenkomsten en verschillen tussen *Oeroeg* en *Sleuteloog* zie je op basis van de informatie uit deze twee teksten?

Overeenkomsten:

Verschillen:

3

Werk samen met een klasgenoot. Een van jullie gaat op zoek naar twee recensies van *Oeroeg* die verschenen zijn in een krant of tijdschrift (bijvoorbeeld *de Volkskrant*, *Trouw*, *De Groene Amsterdammer* of *Vrij Nederland*).

De ander gaat op zoek naar twee recensies van *Sleuteloog* die verschenen zijn in een krant of tijdschrift.

4

Lees de twee recensies. Let met name op wat de recensent zegt over de beschrijving van de koloniale verhoudingen in het boek.

5

Noteer je bevindingen in de tabel hieronder.

In de eerste kolom noteer je wie de recensie heeft geschreven, in welk jaar de recensie is verschenen en in welk tijdschrift.

In de tweede kolom omschrijf je kort wat er in de recensie is terug te lezen over de manier waarop de koloniale verhoudingen in het boek in beeld worden gebracht.

Recensie	Koloniale verhoudingen in het boek
1. Recensent: _____	_____ _____
Jaartal: _____	_____ _____
Tijdschrift: _____ _____ _____	_____ _____ _____ _____ _____ _____

2. Recensent: _____	_____ _____
Jaartal: _____	_____ _____
Tijdschrift: _____ _____ _____	_____ _____ _____ _____ _____ _____

6

Vergelijk de bevindingen die je in de rechterkolom van je tabel hebt genoteerd met die van je klasgenoot, die recensies over het andere boek heeft gelezen. Wat zijn overeenkomsten en verschillen tussen beide boeken?

Overeenkomsten:

Verschillen:

7

In de tekst over 'Oeroeg (1948)' in het verhaal op literatuurmuseum.nl worden *Oeroeg* en *Sleuteloog* met elkaar vergeleken. De laatste zin van de tekst luidt:

“De twee romans, de eerste en de laatste, zijn elkaars spiegelbeeld.”

Ben jij het eens met deze omschrijving?

eens oneens

Omdat:

Opdracht 2

In het verhaal ‘Hella S. Haasse – Miljoenvoudig gesplitst en toch één’ lees je in de hoofdstukken bij verschillende decennia terug wat het feit dat Hella Haasse een vrouw is voor rol heeft gespeeld in de manier waarop zij haar vak kon uitoefenen en hoe haar werk door de buitenwereld is ontvangen.

In het hoofdstuk 1948-1960 lees je bijvoorbeeld:

“Het verschil in de publieke opinie is duidelijk: zijn haar generatiegenoten Willem Frederik Hermans, Gerard van het Reve en Harry Mulisch vanzelfsprekend grote schrijvers, Hella S. Haasse is een huisvrouw die óók schrijft. Zij zou in de literatuurgeschiedenis nooit als Grote Vierde bij dit trio worden gevoegd. Wel schrijft zij diepgravende essays over hun werk, wat andersom niet gebeurt.”

Na haar dood in 2011 merken collega-auteurs op dat Hella Haasse lange tijd niet de waardering heeft gekregen die ze verdient. Bijvoorbeeld in artikel in de Volkskrant van 30 september 2011 ‘**Beter spreken van de grote vier: Reve, Hermans, Mulisch en Haasse**’.

Met name in de hoofdstukken bij het decennium 1948-1960 en bij 1970-1980 lees je over de betekenis die het ‘vrouw-zijn’ heeft gehad in het leven van Hella Haasse.

1

Lees het hoofdstuk over het decennium **1948-1960** en het hoofdstuk over het decennium **1970-1980**.

2

Welke invloed heeft het ‘vrouw-zijn’ volgens deze hoofdstukken op de manier waarop Hella Haasse haar schrijversschap invult?

3

Welke invloed heeft het ‘vrouw-zijn’ volgens deze hoofdstukken op de manier waarop de buitenwereld tegen het werk van Hella Haasse aankijkt?

4

In het hoofdstuk bij het decennium 1970–1980 lees je het volgende citaat van auteur Andreas Burnier uit de essaybundel *De zwembadmentaliteit* (1979):

“De mannenmedia, hoezeer zij in hun specifieke vrouwenreservaat soms bereid zijn vrouwelijke auteurs te prijzen, noemen zelden of nooit vrouwen als het erom gaat de trend (en vooral de toppen) van een bepaalde literaire periode aan te tonen. Liever noemt men een vijfderangs (bestseller) auteur als Wolkers in één adem met Van het Reve en Hermans (...), dan dat men ooit een vrouw in het pantheon zou opnemen. Hella Haasse, Maria Dermoût, Carry van Bruggen, Inez van Dullemen waren of zijn in de Nederlandse verhoudingen van het eerste echelon. Zij worden daar echter praktisch nooit bij genoemd.”

Wat bedoelt Burnier volgens jou met het ‘specifieke vrouwenreservaat’?
Hoe zou je deze kritiek van Burnier in je eigen woorden vertalen?

5

Maak je op school gebruik van een boek (of website of syllabus) voor literatuurgeschiedenis? Beoordeel welke plaats vrouwelijke auteurs in deze literatuurgeschiedenis krijgen.

Worden vrouwen in deze literatuurgeschiedenis als ‘eigen categorie’ in de literatuur gezien? Is er een apart hoofdstuk of paragraaf aan ze gewijd waarin het enkele feit dat ze ‘vrouw zijn’ wordt meegewogen in de literaire betekenis die ze spelen? Of worden zij op dezelfde manier gepresenteerd als representanten van een literaire periode of stroming als hun mannelijke collega’s?

Licht je antwoord toe.

6

Wat vind jij: is er nog steeds sprake van een ‘vrouwenreservaat’ in de literatuurgeschiedenis? Of zijn vrouwen inmiddels opgenomen in ‘het pantheon’?

Licht je antwoord toe.

